

ERFGOEDPLATFORM GEMEENTE HEUMEN

De Elshof (1)

Op zaterdag 16 september jl. vond voor de zesde keer sinds 2016 het **Boomgaardfeest Elshof** plaats. Na een miezerige editie vorig jaar was er nu een stralende dag. Er kwamen maar liefst bijna 100 bezoekers. Het opbouwen van de tentjes, tafels en stoelen, spellen uitzetten, apparaten uittesten, water en elektriciteit van de 'buren', vlaggen tussen de bomen ... om 10.00 uur stond alles feestelijk klaar en was er een koffiemoment met appelcake van Marieke. De eerste bezoekers stroomden binnen, oude bekenden, maar ook nieuwe mensen tot uit Berg en Dal, gezinnen met tas en flesjes.

Jeroen plaatste de ladders bij de bomen en de kinderen klommen de bomen in om het fruit te plukken. Daarna met wat appels naar de pannenkoeken kraam bij Sjoerd en Ursula: stukjes appel op de pannenkoek, stroop erbij en smikkelen maar.

Daarna naar de sapmachine waar Peter twee nieuwe jongelingen heeft opgeleid die zeker volgend jaar mee willen doen!

Of een beker super gezonde bio-appelsap om te drinken en zelfs een fles vol om mee naar huis te nemen. En dan waren er nog allerlei leuke activiteiten zoals schilderen bij Ronald, boogschieten, zaklopen, appeltjes happen, en hakken, bus gooien bij Mathilde, enzovoort.

Ook werd er voorlichting gegeven over snoeien, over de plannen voor het najaar (met financiële goedkeuring van de gemeente) en in de tent bij Stefanie hingen mooie sfeerfoto's van de boomgaard. Maar liefst zes nieuwe cursisten hebben zich aangemeld voor de snoeikursus 2023/2024. Alles bij elkaar een geweldige oogst.

De Elshof (2)

Al weer het vierde jaar op rij wordt er in de Elshof, een voormalig landgoed ten noorden van Malden, door vrijwilligers en professionals gewerkt in twee bospercelen. Beide percelen worden langzaam omgevormd in een **hakhoutbos** met verschillende inheemse loofbomen.

We werken deze herfst op woensdag 18 oktober, dinsdag 24 oktober, dinsdag 31 oktober, woensdag 8 november en dinsdag 14 november. Op zaterdag 16 december is er een 'opruimdag' en worden er bomen en struiken geplant en rillen gemaakt. Voor gereedschap wordt gezorgd.

Aanmelden van vrijwilligers kan via info@heggen.nl

Geldprijs Open Monumentendag in Heumen

Het Erfgoedplatform Heumen heeft een geldbedrag van € 1.000,- ontvangen voor de organisatie van de lokale Open Monumentendag.

De bijbehorende cheque werd op 18 juli jl. door Harald de Boer, directeur van stichting Nederland Monumentenland, onder toeziend oog van portefeuillehouder erfgoed, burgemeester Joerie Minses uitgereikt aan Annette Mengde, voorzitter Erfgoedplatform Heumen en Petra Thijssen, voorzitter comité Open Monumentendag Heumen.

Burgemeester Minses heeft de prijs voor zijn gemeente gewonnen. Tijdens zijn bezoek aan het VNG Jaarcongres afgelopen juni in Groningen, deed hij mee met de beursactie van stichting Nederland Monumentenland. Deze stichting was aanwezig op de beursvloer van het VNG Jaarcongres om meer bewustwording rondom het belang van monumenten en De VriendenLoterij Open Monumentendag te creëren onder burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers.

Onze gemeente bleek uiteindelijk de gelukkige winnaar van de beursactie. Burgemeester Minses: 'Tijdens de beurs deed ik spontaan mee aan de actie wetende dat heel veel gemeenten mee zouden doen. Ik was dan ook blij verrast dat we hadden gewonnen! Ik vind het heel belangrijk dat het erfgoed dat onze gemeente rijk is bij een groot publiek onder de aandacht wordt gebracht. Open Monumentendag is daar een mooi middel voor. In onze gemeente is er een Comité actief, die hier al vele jaren invulling aan geeft. Het geldbedrag komt zeker goed terecht.'

De prijs wordt mogelijk gemaakt door stichting Nederland Monumentenland, de landelijke organisator van Open Monumentendag.

Verzetsheld Jan Heurkens uit Nederasselt

In het kader van de Open Monumentendag heeft dit jaar op zaterdag 9 september een bijeenkomst plaatsgevonden in Ons Huis in Nederasselt ter introductie van de WOII-wandeling.

Ter gelegenheid daarvan heeft Jan Bruisten uit Ravenstein een lezing verzorgd over zijn in Nederasselt geboren neef Jan Heurkens die in de Tweede Wereldoorlog verzetswerk heeft verricht en door de Duitsers opgepakt en in 1944 gefusilleerd is.

Enkele jaren geleden is het pad naast de boerderij de Lage(n) Hoed in Nederasselt, waar Jan Heurkens is geboren, hernoemd tot het Jan Heurkenspad.

Op woensdag 13 september jl. is in Eindhoven aan de familie Heurkens postuum de Yad Vashem onderscheiding uitgereikt voor haar verzetswerk in de Tweede Wereldoorlog.

Namens de familie hebben Jan Bruisten (rechts op de foto) en twee andere familieleden de onderscheiding in ontvangst genomen.

Bij deze bijeenkomst was ook Joerie Minses, burgemeester van Heumen, vertegenwoordigd: 'Ik was vereerd dat ik getuige mocht zijn van deze bijzondere plechtigheid en daar de gemeente Heumen mocht vertegenwoordigen. Het was een indrukwekkend eerbetoon voor een heldendaad van medemenselijkheid en menslievendheid. Laten we daar een voorbeeld aan blijven nemen. Ik werd er stil van'.

Raadsinformatieavond woningbouw Kanaalzone/Juliana '31

Tijdens de voorlichtingsavond voor de gemeenteraad van Heumen kwam een derde mogelijkheid als een duveltje uit een doosje. Juliana '31 zou kunnen blijven waar ze nu zitten en bouwen zou dan kunnen op het terrein van de betonfabriek die de gemeente van plan is te kopen. Het dilemma ecologie of financiën zou daarmee van de baan zijn.

Als *eerste* werd locatie Hatertseweg behandeld waarbij een voornamelijk kwantitatieve analyse werd gepresenteerd van de ecologische impact. De *tweede* locatie betreft de Looistraat aan de overzijde van het Maas-Waal Kanaal. Hier ligt de nadruk van het onderzoek met name op de verkeersdruk op de Hoge Brug.

Derde scenario 'Broekkant'

In combinatie met de bereidheid van Juliana '31 om over een kleiner sportcomplex te willen praten maakte dat het college een derde scenario ten tonele bracht: scenario 'Broekkant' waarbij Juliana '31 in afgeslankte vorm op de huidige locatie blijft en de nieuwbouw een plaats krijgt op de plek van Betonfabriek Morssinkhof.

Voor wat betreft de instandhouding en versterking van het cultuurhistorische landschap in Malden Noord is dit een zeer welkom scenario. De komende tijd zal het college de tijd nemen om de besluitvorming verder voor te bereiden.

De Raad besluit vervolgens over de locatie van de nieuwbouw en Juliana '31 op 14 december a.s.

Omgevingsvisie gemeente Heumen

In een eerdere Nieuwsbrief berichtten wij reeds dat de gemeente het vastgestelde Koersdocument nu laat opvolgen met de wettelijk verplichte Omgevingsvisie. Dat document wordt voortaan het kader waaraan ruimtelijke voorstellen worden afgewogen.

Wij hebben gereageerd op het gepubliceerde concept, omdat wij vonden dat het er goed er nogal bekaaid afkwam. Een deel van onze opmerkingen is gelukkig overgenomen in de conceptvisie.

Maar onze wens om ERFGOED bij de afweging van ruimtelijke ontwikkelingen tot leidend principe te verheffen vindt men, vooralsnog, te ver gaan. Eind oktober ligt het document ter vaststelling in de gemeenteraad.

WEEK VAN DE HEG 26 NOVEMBER T/M 2 DECEMBER 2023

Voor het eerst wordt deze herfst ‘De Week van de Heg’ georganiseerd in de gemeente Heumen. Op initiatief van de werkgroep GROEN van het Erfgoedplatform organiseren we in de week van 26 november tot en met 2 december verschillende activiteiten rondom heggen in de gemeente Heumen.

Heggen en andere lijnvormige landschapselementen vervullen een belangrijke rol in het landschap, niet alleen als aankleding van het landschap maar ook voor de biodiversiteit en het verbinden van gebieden met groene corridors in het landschap. Ons doel is om de in het landschap verloren gegane heggen (afscheidings rond weiden en akkers) weer te herstellen, nieuw in te planten en te verdichten (door middel van verschillende technieken) tot mooie, waardevolle, landschapselementen.

- Heggen met verdichtings-structuren (juist daarmee!) leveren grote voordelen op voor de biodiversiteit en kwaliteit van het landschap in het algemeen.
- Heggen vangen stof, temperen de invloed van wind en voeren regenwater af via de wortels naar het grondwaterniveau.
- Heggen vormen als het ware de ruggengraat in ons oorspronkelijke cultuurlandschap, en kunnen die rol ook in het moderne landschap vervullen.
- Vanzelfsprekend met behulp van inheems/autochtoon plantgoed.

Programma

Zondag 26 november - Opening Week van de Heg om 13.30 u en excursie ‘Heggenlandschap Nederasselt’ van 14.00 tot circa 16.00 u; start en einde in Dorpshuis ‘Ons Huis’ te Nederasselt. Geen aanmelding nodig.

Maandag 27 november - Planten twee heggen en eventuele start restauratie oude heg, nabij Maasmolen Nederasselt; start dag met instructie op locatie, 10.00 u koffie/thee en lunch in de Maasmolen, P-plaats aan de Molenweg Nederasselt. Geen aanmelding nodig.

Dinsdag 28 november - Dag 1 cursus ‘Heggenverdichten’: verschillende technieken om heggen te verdichten worden toegepast in de praktijk; start met theorie in dorpshuis Terp te Heumen 9.00 tot 12.00 u.; vanaf 12.30 u praktijk op terrein ‘De Koeietuin’ te Heumen tot circa 15.30 u. Graag aanmelden vóór 14 november via info@heggen.nl

Woensdag 29 november - Dag 2 cursus ‘Heggenverdichten’: praktijkdag op ‘De Koeietuin’ te Heumen, start 9.30 u, met middaglunch in Terp 12.00-13.00 u. Deze cursusdag duurt tot circa 15.30 u.

Aanmelden voor alleen cursusdag 1 op 28 november kan, aanmelden voor alleen cursusdag 2 op 29 november niet. Maximaal 30 deelnemers; kosten: voor inwoners gemeente Heumen gratis, van daarbuiten € 20,- voor 2 cursusdagen; € 15,- voor alleen cursusdag 1. Bij aanmelden graag uw adres en telefoonnummer vermelden.

Donderdag 30 november - Werkdag te Nederasselt, restauratiewerk aan oude heg, planten, zagen en verdichten. Terrein bij Maasmolen. Start, lunch en afsluiting bij Kadans Nederasselt. Van 10.00 tot circa 15.30 u. Geen aanmelding nodig.

Vrijdag 1 december - Presentatie cahier *Historische heggen en wallen in de gemeente Heumen* (uitg. Erfgoedplatform Gemeente Heumen); Café Kanaalzicht te Heumen van 19.30-22.00 u. Geen aanmelding nodig.

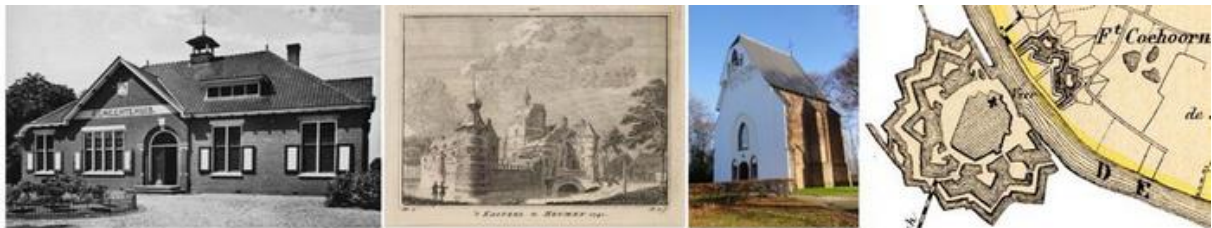
Zaterdag 2 december - Afsluitende excursie ‘Heggenlandschap Malden’; start en einde bij ‘het Heemhuis’ van De Heemtuin te Malden; excursie 14.00 tot 16.00 u, afsluitende borrel tot 17.30 u.

Kastanjeleed in Heumen

Het dorp Heumen is een machtige kastanje armer. Ziek en daardoor gevaar voor afbrekende takken maakten een noodkap noodzakelijk. Het kerkplein, officieel Dorpstraat, heeft daardoor ineens een ander aanzien. Het was niet voor niets een van de beeldbepalende bomen in het hart van het dorp. De werkgroep Rood had het nog zo mooi bedacht. Een bankje rond de boom om te verpozen bij, en met zicht op, de nog te bouwen Mariakapel naast de voormalige kerk die omgetoverd is tot appartementengebouw.

Nog voor de gedwongen kaalslag is afgesproken dat een nieuwe boom wordt geplant. Alleen kan dat niet op dezelfde plek. Ondergrondse infrastructuur maakt dat onmogelijk. Althans dat zeggen de deskundigen op dat terrein. En opnieuw een kastanje is ook lastig want de woekerende kastanjeziekte zou de aanplant mogelijk weer tot slachtoffer maken. Een andere soort dus. De gemeente gaf de voorkeur aan een plataan, waarmee de werkgroep akkoord ging. Deze bomensoort is min of meer toekomstbestendig als het gaat om klimaatverandering en luchtvervuiling. Nu nog een plek vinden voor deze nieuwe boom. Liefst zien we natuurlijk dat die weer op het plein komt zodat het groene hart een groen hart blijft. Daarover is het laatste woord nog niet gesproken.

Beeldbank Erfgoedplatform

Het aantal afbeeldingen op onze beeldbank is de afgelopen periode flink toegenomen tot wel ruim 1300. De forse stijging is vooral veroorzaakt door het overzetten van de gehele collectie van *Heumen in Beeld*. Deze collectie is door Jos Gerrits jarenlang op de gelijknamige website opgebouwd. Het plan is om de komende maanden hiermee door te gaan totdat de complete inhoud van de collectie Heumen in Beeld opgenomen is in de beeldbank. Wanneer dit afgerond is en de continuïteit is verzekerd via de beeldbank van het Erfgoedplatform, kan Heumen in Beeld uit de lucht. Jos blijft overigens als lid van de werkgroep Beeldbank Heumen, samen met Bart Kersten en met inhoudelijke ondersteuning van Tini Martens, actief bij het verzamelen en documenteren van beeldmateriaal dat op het dorp Heumen betrekking heeft.

In *Nederasselt* is men ook begonnen met het overzetten van het historisch beeldmateriaal uit de Facebookpagina van Nederasselt Nieuws. In *Malden* bestaan interessante beeldcollecties die een plekje op de beeldbank verdienen. We onderzoeken de mogelijkheden om dit op efficiënte wijze te doen.

Belangstelling om in een van lokale werkgroepen mee te werken aan de verdere ontwikkeling van de beeldbank? Meld je dan bij info@erfgoedheumen.nl

Herdenkingsprogramma '80 jaar Vrijheid'

Het Erfgoedplatform is door de gemeente Heumen gevraagd de regie te voeren bij de voorbereiding van het herdenkingsprogramma '80 jaar Vrijheid' dat in de periode 2024 en 2025 binnen alle provincies, waaronder Gelderland, invulling gaat krijgen.

Met een periode van 80 jaar tussen het einde van de Tweede Wereldoorlog en onze eigen tijd is het van groot belang om naast het besef van de impact die de Tweede Wereldoorlog op meerdere generaties heeft, ook nieuwe en jongere generaties actief te betrekken. Op deze manier koesteren we niet alleen onze vrijheid van vandaag maar ook de vrijheid van morgen.

Het programma wil dan ook niet alleen terugblikken op de WOII-gebeurtenissen in onze regio, maar ook bruggen slaan naar de actualiteit van het aan oorlog verbonden burgerleed. Belangrijk streven is dan ook om de basisscholen bij het programma te betrekken. In de volgende nieuwsbrief zullen we meer inhoudelijk ingaan op de inhoud en samenstelling van het herdenkingsprogramma. Heb je zelf een idee voor een onderdeel van het programma en/of wil je een bijdrage leveren aan de verdere vormgeving ervan laat dat dan weten aan: info@erfgoedheumen.nl

Wandelingen

De gemeente Heumen gaat het wandelnetwerk vernieuwen en uitbreiden.

Ook de burens in het Rijk van Nijmegen zijn hiermee bezig, zodat er een dekkend netwerk komt dat op eenzelfde manier is ingericht.

De wandelaar kan net als voorheen van nummer naar nummer lopen, maar krijgt ook de mogelijkheid om te kiezen voor een bepaalde wandelroute of ommetje dat dan met een bepaalde kleur is aangegeven. Belangrijk voordeel is dat alle negen – op de website van erfgoedheumen.nl opgenomen – wandelingen volledig door de bewegwijzering van de knooppunten zullen worden ondersteund.

Naar verwachting zal het nieuwe systeem komend voorjaar operationeel zijn. Als gevolg hiervan is besloten om het drukken van de wandelfolder voor de onlangs geïntroduceerde gemeentebrede WOII-wandeling uit te stellen tot het moment waarop ook de nieuwe knooppunten kunnen worden meegenomen. Deze wandeling kun je al wel vinden op de wandelpagina van:

www.erfgoedheumen.nl

Open Monumentendagen 2023

Verslag – Petra Thijssen

Op zaterdag 9 en zondag 10 september jl. waren er allerlei activiteiten georganiseerd in onze vier dorpen. De drie molens in onze gemeente draaiden volop. De kerken en musea, de Immenhof en verschillende ateliers openden de deuren om geïnteresseerden te ontvangen.

Ook was er op beide dagen, samen met het Comité Open Monumentendagen Grave, een veerpont actief tussen Grave en Nederasselt: veerbaas David van Steen heeft vele belangstellenden de Maas overgezet. Op de Loswal in Grave was een informatiestand ingericht, onder meer met info over het Kroonwerk Coehoorn.

Onze werkgroep ARCHEOLOGIE had schervendagen in het vennengebied (zie bericht hieronder). Op diverse plaatsen waren er fototentoonstellingen georganiseerd, o.a. door de Stichting Heemkunde Malden met als thema 'Levend Erfgoed'. Maar ook was het mogelijk lezingen bij te wonen.

Of een bezoek te brengen aan dorpsimker Herman Gerrits in Overasselt die enthousiast vertelt over alle facetten van de honingbij (zie foto hiernaast).

Rond de introductie van de WOII-wandeling zijn er lezingen georganiseerd: op zaterdag in Ons Huis In Nederasselt (lezing over verzetsstrijder Jan Heurkens) en op zondag in Ateliermuseum Jac Maris in Heumen (lezing door Leo Ewals over Jac Maris en zijn oorlogsmonumenten).

Meer dan 600 bezoekers mochten we in onze gemeente verwelkomen. Dank aan alle vrijwilligers die dit tot een geslaagd weekend hebben gemaakt!

Schervenshow – Annette Mengde

Deze keer was het ook mogelijk om eigen gevonden scherven te laten bekijken door de archeologen van onze werkgroep. Aangezien ik in mijn achtertuin van alles heb gevonden, waar ik heel graag meer van wilde weten, ben ik met mijn scherven naar Sint Walrick gefietst.

Een derde deel werd veroordeeld als 'kiezels', dus niet relevant. Maar er zaten wel degelijk interessante scherven bij. Naast een pijpenkopje uit de 19^e eeuw en scherven van aardewerk uit de 17^e of 18^e eeuw, waren er twee brokstukken die uit de Romeinse tijd zijn en hergebruikt in de 10^e of 11^e eeuw.

Tenslotte een vrij onooglijke scherf die dateert uit de periode van 1000 vóór tot 100 na Christus. Op zich wellicht niet zo verrassend als je weet dat mijn tuin achter Valkstraat 3 ligt en daar hebben opgravingen enige tijd geleden bewoning uit dezelfde periodes onthuld. Maar ik was toch heel blij met dit expertoordeel over mijn scherven! Alle scherven zijn tot slot nauwkeurig gefotografeerd en opgemeten voor het archief van de werkgroep ARCHEOLOGIE.

Overasselt verrast met prent Oude Kerk

Het Erfgoedplatform kreeg deze zomer van een echtpaar uit Bloemendaal ‘zo maar’ een oude prent van het Rijks monumentale kerkje aan de Valkstraat aangeboden. Er is een aantal prenten al bekend, bijvoorbeeld die van Cornelis Pronk (uit 1732) die al rondreizend door ons land heel veel monumentale gebouwen vastlegde. Dat deed hij waarschijnlijk in opdracht van een uitgever.

Deze nieuwe oude prent is een gewassen inkttekening, waarschijnlijk uit het einde van de 18^e eeuw, maker onbekend. Maar door de standplaats van de tekenaar heb je een mooie doorkijk naar het kasteeltje ‘Klein Schoonenburg’. Dat heeft gestaan aan de Kasteelse(!)straat, ongeveer waar nu de Hibmahoeve staat. Deze prent is een prachtige aanwinst.

Bedankt Anneke Meijsen!

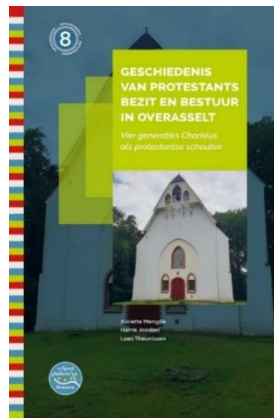
De voorzitter is op bezoek gegaan bij Anneke Meijsen, omdat zij had aangegeven te willen stoppen met deelname aan de werkgroep GROEN. Het bestuur wilde dit niet ongemerkt voorbij laten gaan, omdat Anneke ruim 10 jaar geleden aan de wieg stond van ons Erfgoedplatform. Er werd destijds sterke behoefte gevoeld om de talrijke initiatieven op het gebied van erfgoed samen te brengen om zo het erfgoed in onze gemeente sterker te kunnen vertegenwoordigen. Dat is een vruchtbaar idee gebleken! De voorzitter heeft haar bedankt voor haar inzet. Gelukkig blijft ze ons wel constructief volgen!

Agenda 2023

18, 24 en 31 oktober	Werkdagen De Elshof
8 en 14 november	Werkdagen De Elshof
26 november – 2 december	Week van de Heg (zie programma hierboven)
1 december	Aanbieding eerste exemplaar cahier <i>Heggen en wallen in de gemeente Heumen</i> in: Café Kanaalzicht te Heumen van 19.30-22.00 u.
16 december	Opruimdag De Elshof

Publicaties Erfgoedplatform

Cahier 1:	Het veer van Grave naar Nederasselt (€ 15,00)
Cahier 2:	Het verdwenen kasteel Heumen en zijn bewoners (€ 15,00)
Cahier 3:	De Canon van de gemeente Heumen (€ 15,00)
Cahier 4:	De Heumense molens (€ 17,50)
Cahier 5:	Kroonwerk Coehoorn (€ 20,00)
Cahier 6:	Kloostergoederen in Overasselt (€ 17,50)
Cahier 7:	Reconstructie van een linie (€ 17,50)
Cahier 8:	Geschiedenis van protestants bezit en bestuur in Overasselt (€ 20,00)

Boek 1:	Achter het front (€ 20,00)
Katern 1:	Kunst in de Georgiuskerk van Heumen (€ 8,50)

Te bestellen via: <http://erfgoedheumen.nl/bestel.php>

Najaar 2023 verschijnen twee nieuwe cahiers, getiteld:

- *Boerderij- en huisnamen in Overasselt. Geschiedenis van bezit en bewoning (buurtschap Heide)*
- *Heggen en wallen in de gemeente Heumen. Vroeger, nu en in de toekomst*

Weet u ...

- dat onze publicaties te bestellen zijn op onze website <https://erfgoedheumen.nl/bestel.php> en ook te leen zijn bij de Openbare bibliotheken van Malden en Overasselt
- dat ook veel informatie te raadplegen is op:
Verhaal van Gelderland: <https://erfgoed gelderland.nl/project/verhaal-van-gelderland/>
Verhaal tussen Maas en Waal: <https://www.verhaaltussenmaasenwaal.nl/wat-is-een-canon/>

Colofon

De nieuwsbrief, uitgegeven door het Erfgoedplatform Gemeente Heumen, verschijnt minimaal 4x per jaar en is bestemd voor iedereen die zich op een of andere wijze verbonden voelt met het Heumens erfgoed of daarin is geïnteresseerd.

Nieuwsitems kunnen worden gestuurd naar: info@erfgoedheumen.nl

Samenstelling en redactie: Jan Paul Bevoort en Frans Wildenborg.

Het abonnement is gratis. Meld u aan op: info@erfgoedheumen.nl

Een donatie om ons te ondersteunen wordt zeer op prijs gesteld. U kunt een bijdrage overmaken op bankrekening: NL 26 INGB 0007574961 t.n.v. Erfgoedplatform Gemeente Heumen.

Het Erfgoedplatform is een ANBI-instelling zodat uw donatie aftrekbaar is van de belasting.

Omdat sprake is van een zogenoemde culturele instelling geldt voor donaties die in de vorm van een periodieke gift worden gedaan een extra fiscale aftrekmogelijkheid. Voor nadere informatie: neem contact met ons op via: info@erfgoedheumen.nl

Als u geen prijs (meer) stelt op toezending van deze nieuwsbrief, meldt u zich dan af door een e-mail te sturen naar: info@erfgoedheumen.nl